

A 1660/medborgar

Framlagt av:
Den socialdemokratiska
gruppen

Behandlas i:
Medborgar- och
konsumentutskottet

J.nr. 15-00220-2

Medlemsförslag om gemensamma åtgärder mot stalkning i Norden

Problem med stalkning finns i hela Norden. Stalkning - eller olaga förföljelse - innebär att en person blir trakasserad av samma person vid upprepade tillfällen. Ofta vet den som blir utsatt vem gärningspersonen är. Det kan vara en före detta partner, en granne, en kollega eller en ytlig kontakt. Artister, politiker, personer inom rättsväsendet och andra yrkesgrupper, för att nämna några, drabbas också ibland av olaga förföljelse. De kan böttna i en överdriven fascination för den kände personen eller ett beslut som en yrkesperson har fattat som påverkar gärningspersonen. Den som utsätts kan även drabbas av en helt okänd gärningsperson. Kanske har personerna bytt en blick eller så jobbar den som utsätts inom ett serviceyrke. Den typen av stalkning är mindre vanlig.

Brottsförebyggande rådet, Brå, har gjort en studie med titeln "Stalkning i Sverige - omfattning och åtgärder, rapport 2006:3". Brå telefonintervjuade drygt 4 000 slumpmässigt utvalda personer mellan 18 och 79 år för att få en bild av hur stort problemet är, vem som drabbas och hur den olaga förföljelsen tar sig i uttryck.

Av de intervjuade i Brås undersökning angav nio procent att de någon gång i livet hade blivit utsatt för upprepade trakasserier av en och samma person. Av dessa var tre fjärdedelar kvinnor. Om man lade till frågan "var trakasserierna ganska eller mycket skrämmande" sjönk andelen till 5,9 procent. Totalt hade 2,9 procent trakasserats under de senaste åren.

Om man delar in offrets relation till gärningspersonen i tre kategorier; nära relation, annan relation eller okänd kan man se att trakasserier tar sig lite olika uttryck. Den vanligaste formen av trakasserier i de olika grupperna är mejl, brev eller telefonsamtal.

De som haft en nära relation till gärningspersonen var mer utsatta. Dessa personer drabbades i större utsträckning av fysisk förföljelse, hot och våld. Till exempel kunde gärningspersonen dyka upp i hemmet, på arbetsplatsen eller på andra ställen som den drabbade brukade besöka. Förföljaren kunde även lämna kvar saker i syfte att markera närvaro.

Förföljelsen vid "annan relation" tog sig ofta i uttryck genom fysisk närvaro. Det kunde till exempel vara en granne, en kollega eller en yttlig bekant som förstörde bilen och trädgården, försökte sabotera i arbetet eller skrek efter personen på gatan. Enbart telefonförföljelse var ovanligt, men flera vittnar om samtal där det är tyst i telefonen eller där någon ringer och flåsar i luren.

Stalking av en helt obekant person upplevdes som minst obehagligt. Mest skrämmande var det för de utsatta som haft en nära relation. Förföljelse av en okänd person var ovanlig, i Brås undersökning kunde man se att 2,7 procent någon gång i livet drabbats. De var mer vanligt i den här gruppen att den drabbade fick konstiga telefonsamtal, men det förekom även ren personförföljelse, även om det var ovanligt.

Näthat – hot, hat och kränkande kommentarer

Ett annat fenomen som blivit mycket uppmärksammat på senare tid är näthat. Internet, sociala medier och vår möjlighet att ständigt vara uppkopplad har ökat. Utvecklingen har gått åt samma håll i hela Norden. Nätet ger oss stora möjligheter att få kontakt med människor i vår närhet eller i andra länder. Det är berikande, utvecklande och roligt, men baksidan är ett utbrett näthat. Det sker via mejl eller sociala medier. Det kan vara allt från kränkande kommentarer till rena hot.

Brå har kommit med en rapport (2015:6) som heter "Polisanmälda hot och kränkningar mot enskilda personer via internet". Där kan man ta del av vad det är för typ av anmälningar som görs. Till exempel så är den vanligaste typen av anmälningar som rör flickor att de har blivit uthängda på nätet med bilder. Bilderna har ofta en sexuell underton tillsammans med en nedvärderande kommentarer om hennes påstådda sexuella vanor. Anmälningarna handlade också om att bilderna fått spridning och ibland var de manipulerade med en sexuell underton. Något som är mycket kränkande och obehagligt. Pojkarnas anmälningar handlar främst om hot om våld, där de ska bli dödade eller hot om våld med vapen. Det kan vara mycket skrämmande att drabbas.

De anmälningar som kvinnorna främst gjorde handlade om att en före detta partner hörde av sig trots att relationen upphört. Alla varianter finns, allt från enstaka obehagliga mejl till en lång kedja av trakasserier som rubriceras som olaga förföljelse. När det gått så långt förekommer även förföljelsen utanför nätet. I flera fall hade kontaktförbud utfärdats eller så ansökte hon om det i samband med anmälan. (Brå 2015:6)

Det är svårt att komma åt näthat eftersom det är lätt att vara anonym på internet. Ibland kommer trakasserier från utlandet, och då är det nästan omöjligt att få fast i förövaren. Om till exempel en kvinna blir utsatt för hot av sin före detta partner och hon kan ge polisen bra information, då är det lättare att komma åt den olaga förföljelsen. Problemet med näthat är utbrett och mörkertalet är stort, enligt Sveriges Televisions program Agenda 20/1-2013

I Sverige, Finland och Danmark finns det en lagstiftning mot stalking, däremot inte i Norge. Det borde finnas ett regelverk i alla de nordiska länderna som rör stalking som täcker in både förföljelse rent fysiskt och på nätet. I Finland finns det en ny lag som heter "Brott mot kommunikationsfrid". Den går ut på att det är brottsligt att skicka meddelanden eller ringa någon upprepade gånger för att orsaka störning eller olägenhet.

Om man söker på Nordiska rådets hemsida finns det ingen träff på ordet stalking. Eftersom frågan inte verkar ha behandlats av Nordiska rådet på

Nordiska rådet

A 1660/medborgar

Framlagt av:
Den socialdemokratiska
gruppen

Behandlas i:
Medborgar- och
konsumentutskottet

J.nr. 15-00220-2

senare tid är det viktigt att lyfta upp ämnet och arbeta vidare med det. Samarbete och kunskapsutbyte är styrkan i det nordiska samarbetet.

Nordiska rådet

Den socialdemokratiska gruppen föreslår att

Nordiska rådet rekommenderar de nordiska ländernas regeringar

att det bör finnas ett regelverk i alla de nordiska länderna som rör stalkning som täcker in både förföljelse rent fysiskt och på nätet

att de nordiska länderna bedriver forskning inom området förföljelse både rent fysiskt och på nätet

Den socialdemokratiska gruppen föreslår att

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att det arrangeras en konferens om problemen kring stalkning

att det genomförs en nordisk kampanj i syfte att upplysa hur man kan hantera förföljelse som sker på nätet och i verkliga livet

A 1660/medborgar

Framlagt av:
Den socialdemokratiska gruppen

Behandlas i:
Medborgar- och konsumentutskottet

J.nr. 15-00220-2

Oslo, 8 september 2015

Aleqa Hammond (S)

Annette Lind (S)

Gunvor Eldegard (A)

Henrik Dam Kristensen (S)

Ineqi Skourup Kielsen (S)

Johan Andersson (S)

Karen J. Klint (S)

Karin Gaardsted (S)

Lennart Axelsson (S)

Maarit Feldt-Ranta (sd)

Marit Nybakk (A)

Mogens Jensen (S)

Ólína Kjerúlf Þorvarðardóttir (A)

Per Rune Henriksen (A)

Phia Andersson (S)

Pyry Niemi (S)

Sonja Mandt (A)

Suzanne Svensson (S)

Ville Skinnari (sd)